

**การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
Early Childhood Education Administration in the Institution
under the Office of Nakhon Si Thammarat
Primary Educational Service Area 2**

ศุภลักษณ์ วิเศษโชค*

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*e-mail: suppaluk1304@hotmail.com

Suppaluk Visetchoke

Educational Administration; Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา และ (2) หาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งศึกษาจากผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วยผู้บริหาร 154 คน และครู 155 คน รวมทั้งหมด 309 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย จากการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ =3.29, S.D.=0.138) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.04, S.D.=0.366) รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.48, S.D.=0.418) ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.32, S.D.=0.485) ด้านการบูรณาการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.25, S.D.=0.348) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.22, S.D.=0.485) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =2.63, S.D.=0.294) แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า (1) โรงเรียนควรพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเด็ก และควรจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่นกับการบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขทั้งปัจจุบันและอนาคต (2) ครูและผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็ก (3) ควรมีการประเมินและบันทึกพัฒนาการของเด็กครอบคลุมในทุกด้าน (4) ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อการบูรณาการ การเรียนรู้ของเด็กให้สอดคล้องกับหลักสูตร และ สถานศึกษาและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนของเด็ก (5) ผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อนำมาปรับปรุงและใช้เทคนิคใหม่ ๆ ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอยู่เสมอ และ (6) ควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study states and problems in early childhood education administration and to seek approaches to promotion of educational development in educational institutions under supervision of the office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 2. The study was conducted from a team of directors and teachers of the early childhood students in the institutions within the area. The team of 309 members in total consisted of 154 directors and 155 teachers. The tool used for the research was a questionnaire, and statistics used in data analysis included percentages, mean, and standard deviation, in which a software package was used to assist the data processing. Results revealed that in overall, directors and teachers rated states and problems of early childhood education administration in primary schools at a moderate level ($\bar{X}=3.29$, S.D.=0.138). When considering each factor individually, creation of appropriate curriculum was rated as highest ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.366), followed by relationship between teachers and child's family ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.418), assessment of child acquisition progress ($\bar{X}=3.25$, S.D.=0.348) integration of learning contents, activities and promotion of child learning development ($\bar{X}=3.32$, S.D.=0.485), and creating supportive learning environment ($\bar{X}=2.63$, S.D.=0.294), respectively. As for approaches to promote development in educational administration, six suggestions were offered through the study. First, schools should design a curriculum that matches children's age and experience. In addition, the curriculum should be flexible and could be integrated with other content areas. Second, teachers and parents should work together in designing curriculum contents that are appropriate for children's development. Third, there should be an evaluation and records of children's development that cover all aspects of development. Fourth, activities designed for children should match the curriculum and suit their community. Fifth, teachers should aim for constant self improvement which will lead to new development in their teaching and creating new activities for children. Finally, there should be constant analysis of learning environment both inside and outside schools.

Key words: Early Childhood Education Administration

บทนำ

“ปฐมวัย” ถือเป็นปฐมบทแห่งการพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่วัยในครรภ์มารดา ปัจจัยแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่เหมาะสมสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาและประสิทธิภาพการทำงานของสมองได้โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล จำเป็นต้องอาศัยความตื่นตัวและการผนึกกำลังจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2553) ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยยังมีปัญหามากมายโดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์การให้บริการ เลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2550 พบว่าเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูโดยสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ด้วยคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะมาตรฐานในด้านคุณภาพในเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก

การพัฒนาเด็กปฐมวัย และครูผู้ดูแลเด็ก นอกจากนี้ยังขาดประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐาน สถานศึกษาระดับปฐมวัย ที่ดูแลเด็ก อายุ 3-5 ปี ยังขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก จิตวิทยา พัฒนาการของเด็ก การเรียนการสอนดำเนินการโดยขาดความเข้าใจปรัชญาพื้นฐาน มุ่งเน้นเรื่องการสอนอ่าน เขียน และคิดเลข เพื่อให้เด็กสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเรียนการสอนยึดครูเป็นสำคัญ (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2553) ในขณะเดียวกัน จะเห็นได้ว่าในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษานั้น ยังไม่มีคุณภาพมาตรฐานตามที่ต้องการกับผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ในด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและ

ครอบครัวเด็ก ครูและผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ว่ามีการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเป็นอย่างไร ซึ่งผลจากการวิจัยจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การอบรมสัมมนาของครูและผู้บริหารในสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย ว่าควรดำเนินการอย่างไรจึงจะเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการกำหนดแนวทาง แก้ไข ปรับปรุง และ ส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 255 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 255 คน และครู 261 คนรวมทั้งหมด 516 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2, 2556)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทั่วไปจำนวน 154 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 154 คน และครู 155 คนรวมทั้งหมด 309 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่ม ถามเกี่ยวกับสภาพ

การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ใน 6 ด้าน คือ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและครอบครัวของเด็ก

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ช่วยในการประเมินผล ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่มใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, $S.D. = 0.138$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรรัตน์ ผลเต็ม (2551) ศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยเรียงลำดับระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดตามลำดับ คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อม ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองเด็กเห็นว่ามีปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น คือ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองเด็ก เห็นว่ามีปฏิบัติไม่น้อยกว่าการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของนุชตรี พูลเพิ่ม (2553) พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, $S.D.=0.366$) พบว่าโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเด็ก และโรงเรียนจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่น ได้มีการบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ เข้าด้วยกันและมีการพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขทั้งปัจจุบันและอนาคต จัดได้เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเด็ก เหมาะสมกับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรโดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของเด็กและจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่นทำให้เด็กเป็นสุขทั้งปัจจุบันและอนาคต

2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, $S.D.=0.418$) พบว่าครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็ก การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรงเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ครูและผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลและทำความเข้าใจเรื่องพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรงเรียนแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเด็กและการจัดการเรียนการสอน ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็ก ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงมีไขจะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองด้วยกันเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะต้องเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของบุศรา บุตรโคตร (2557) พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบลอุตะเถา อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผู้ปกครองและชุมชนปฏิบัติตนและปฏิบัติตามหน้าที่ของครูได้อย่างดี ปฏิบัติกิจวัตรการทำงานด้วยความตั้งใจเอาใจใส่เสียสละ การจัดการกิจกรรมและ

สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นได้เหมาะสมกับวัยและสภาพของเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับการอบรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กอยู่เสมอทุกปี

3. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.32$, $S.D.=0.358$) ในส่วนของการดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการของเด็กครอบคลุมทุกด้านและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รองลงมาคือการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก ครูมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้เหมาะสมกับวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการทำกิจกรรมครูผู้สอนจะคอยเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็กและกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง

4. ด้านการบูรณาการการเรียนรู้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$, $S.D.=0.347$) พบว่า มีการจัดกิจกรรมบูรณาการการเรียนรู้ของเด็กได้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและเข้ากับบริบทของชุมชนของเด็ก รองลงมาคือ ครูผู้สอนบูรณาการการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมบูรณาการ การเรียนรู้ของเด็กได้สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษาและเข้ากับบริบทของชุมชนของเด็ก มีการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก และครูผู้สอนบูรณาการการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ ให้บรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

5. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, $S.D.=0.485$) พบว่า ผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อนำมาปรับปรุงและใช้เทคนิคใหม่ ๆ ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอยู่เสมอ รองลงมาคือโรงเรียนมีการวางแผนและจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม

6. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.63$, $S.D.=0.294$) พบว่า มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา ครูผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมของเด็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอก ซึ่งโรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน

ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมของเด็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีสื่อการเรียนการสอน เครื่องเล่นและวัสดุ อุปกรณ์ที่ดึงดูดความสนใจของเด็กและมีปริมาณเพียงพอ จัดสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความสะอาด ปลอดภัยและความสะดวกในการทำกิจกรรมของเด็กมากที่สุดและครูจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของบุศรา บุตรโคตร (2557) พบว่า ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบลอุตะทะเกา อำเภอนาทม จังหวัดสงขลา อาคารสถานที่ตั้งมีความปลอดภัยกับเด็กอย่างเหมาะสมใช้เป็น ที่เรียน ภายในอาคารมีแสงสว่างเพียงพอสม่ำเสมอและมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก บริเวณอาคารมีสภาพแวดล้อมถูกสุขลักษณะเหมาะสม พื้นที่ใช้สอย บริเวณสำหรับนอน ที่ประกอบอาหาร ที่รับประทานอาหาร ห้องเอนกประสงค์ สะอาดปลอดภัยเหมาะสมที่จะให้เด็กทำกิจกรรม จัดห้องเรียน และบริเวณห้องเรียนมีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อประสบการณ์ของเด็ก มุมต่าง ๆ ในห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมและพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า (1) ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม พบว่ามีจุดเด่น คือ โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และตามเป้าหมายของหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสมกับหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเด็กที่ใช้ในสถานศึกษา จัดหลักสูตรได้เหมาะสมกับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรโดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ พัฒนาหลักสูตรให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของเด็กและจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่นได้มีการบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ เข้าด้วยกันและมีการพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขทั้งปัจจุบันและอนาคต (2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้มีอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอาศัย

อยู่โรงเรียนไม่เพียงพอ (3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า ครูควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการและความแตกต่างระหว่างบุคคลและเข้าใจเด็กแต่ละคน รวมถึงการวางแผนและการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กเพื่อนำมาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก (4) ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ พบว่า ควรมีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยนำนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง ยึดหลักการหนึ่งมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้เรียนรู้หลายกิจกรรมหลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ รวมถึงการส่งเสริมด้านคุณธรรม ค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (5) ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุของเด็ก ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการผู้เรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล และ (6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัว การรายงานความก้าวหน้าในเรื่องพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบยังไม่สม่ำเสมอ และผู้ปกครองยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็กโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ดังนั้นครูผู้สอนควรรายงานความก้าวหน้าในเรื่องพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็กอย่างสม่ำเสมอ

สรุป

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเด็ก และโรงเรียนจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่นได้มีการบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ เข้าด้วยกันและมีการพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขทั้งปัจจุบันและอนาคต ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็ก การดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการของเด็กครอบคลุมทุกด้านและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จัดกิจกรรมบูรณาการเรียนรู้ของเด็กได้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและเข้ากับบริบทของชุมชนของเด็ก ผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อนำมาปรับปรุงและใช้เทคนิคใหม่ ๆ ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอยู่เสมอและมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความสะอาด ปลอดภัยและความสะดวกในการทำกิจกรรมของเด็กให้มากที่สุด ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ จัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนให้ร่มรื่น สวยงาม กว้างขวาง เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ครูควรมีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้อบอุ่น เหมือนบ้านและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และควรมีอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์พร้อมที่จะสามารถให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอาศัยอยู่

2. โรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เสมือนสังคมหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน และสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัย ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้เหมาะสมกับวัย ควรมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในการทำกิจกรรม ครูผู้สอนจะคอยเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะเรียนรู้ร่วมกับเด็ก กระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการพัฒนาการความแตกต่างระหว่างบุคคลและเข้าใจเด็กแต่ละคน

3. ในการจัดการเรียนรู้ควรยึดหลักการหนึ่งแนวคิด โดยในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ รู้ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการบริหารและบริบทของสังคมและสถานที่ที่เด็กอาศัยอยู่รวมทั้งการบูรณาการกับด้านคุณธรรม และค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. การประเมินพัฒนาการเด็ก ส่วนใหญ่ผู้ประเมินจะยึดวิธีการสังเกต ควรนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล ครูควรมีการรายงานความก้าวหน้าในเรื่องพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบอยู่เสมอและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็กในทุกกิจกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภทด้วยกัน คือ ด้วยแบบสอบถามและประชุมกลุ่ม ซึ่งผลการศึกษายังเป็นข้อจำกัดเพราะศึกษาจากผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ครอบคลุมปัญหาและสามารถนำผลการศึกษามาพัฒนา ควรศึกษาจากบริบทรอบข้างของโรงเรียน คือ ผู้ปกครองของนักเรียนและ

ชุมชนรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน เพื่อให้การแปลความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้องและครอบคลุมที่สุด ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแบบอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

เอกสารอ้างอิง

- นุชตรี พูลเพิ่ม. (2553). *การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุศรา บุตรโคตร. (2557). การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองอุตะมา อำเภอนาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 7(2), 35-44.
- นพรัตน์ ผลเต็ม. (2551). *การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กอนุบาล*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Translated Thai References

- Boutkoat, B. (2014). The assessment of child development center of U-Tapao sub-district administrative organization, Hat Yai, Songkhla Province. *Journal of Southern Technology*, 7(2), 35-44. [in Thai]
- Kulpijit, U. (2010). *The Development of Teaching and Learning Management for Kindergarten Students*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Pontem, N. (2008). *A Study of Parents' Views towards Early Childhood Educational Management of Private Schools in Khon Kaen Educational Service Area Office 4*. M.Ed. Independent Study, Khon Kaen University, Thailand. [in Thai]
- Poonperm, N. (2010). *The Management of Learning Environment for Schools under Sub-district Administrative Organization, Amnat Charoen Province*. M.Ed. Thesis, Chulalongkorn University, Thailand. [in Thai]